

Plzeň 29.4.2013
čj. SRS 024469/2013

Oblastní odbor SRS
Slovanská alej 2179/20
326 00, Plzeň

**Zpráva č. 5 oblastního odboru PLZEŇ
o výskytu škodlivých organismů a poruch
za období od 22.4. – 28.4.2013**

1. Počasí

Ve sledovaném období bylo téměř letní počasí s odpoledními teplotami postupně rostoucími až na 24 - 27 °C, (noční teploty 4 až 8 °C). Převládalo slunečné jasné až polojasné počasí. Koncem týdne přišly bouřky a poté studená fronta, která přinesla dešťové srážky (v noci z 26. na 27.4.) a prudce se ochladilo až na odpoledních 10 - 15 °C.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Z důvodu vysokých teplot a dostatku vláhy v půdě se rostliny překotně vyvíjely a rychle doháněly zpoždění způsobené dlouhou zimou. Ve sledovaném období bylo prováděno intenzivní setí jařin, ošetřování ozimů, přihnojování, vláčení a přivalování luk a jetelovin. Některé jarní obiloviny jsou už vzešlé. Lokálně došlo k popálení porostů ječmene ozimého a pšenice ozimé kapalným dusíkatým hnojivem.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 16 – 31, fáze 6. listu: 6. list rozvinutý až fáze 1. kolénka: první kolénko těsně nad povrchem půdy zjiitelné, vzdálené od odnožovacího uzlu min. 1 cm)

Slabý výskyt septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*) sledován v okrese Domažlice (Nový Kramolín, 22.4. a Domažlice, 25.4.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 a 37 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51 (metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První a zároveň střední výskyt pyrenophorové skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*) byl zjištěn v okrese Klatovy (Předslav, 23.4.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. V RF 31 – 32, 37 a 51 se z odnoží ve vzorku střídavě odebere 4., 5. a 6. list shora,

tvořící se praporcový list se nebere v úvahu. V RF 71 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 2., 3. a 4. list shora. Zaznamená se počet listů s výskytem konidioforů nebo typických skvrn po infekci.

Do RF 51 se doporučuje ošetření při 5 – 50 % listů s výskytem konidií. V RF 71 se doporučuje ošetření při 40 – 70 % napadení listů. Proti pozdnímu napadení jsou účinné ochranné zásahy provedené v době metání (od BBCH 51) až kvetení (do BBCH 61). Je možno využít i vedlejší účinnost fungicidů, určených proti pyrenophorové skvrnitosti pšenice.

První velmi slabý výskyt choroby pat stébel **obecné krčkové a kořenové hniloby (*Fusarium spp.*)** zaznamenán na Domažlicku (Nový Kramolín, 22.4. a Domažlice, 25.4.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Rostliny vybrané do vzorku se vyryjí i s kořeny.

Ochrana: vyhnout se zbytečně časnému setí ozimů. Podporou rozkladu posklizňových zbytků se omezuje zdroj infekce. Při aplikaci chemické ochrany je výhodnější použít kombinace fungicidů, které mají účinnost i na listové choroby. Aplikaci je nutno provést v růstové fázi 30 – 32 BBCH (tj. počátek sloupkování až fáze 2. kolénka) při napadení 15 – 25 % hlavních odnoží, nebo když více než 15 % rostlin vykazuje příznaky napadení pod 1. sloupnutou pochvou. Aplikací růstových regulátorů je možno redukovat ztráty, které by vznikly případným polehnutím.

Na Domažlicku (Nový Kramolín, 22.4.) byl pozorován první velmi slabý výskyt choroby pat stébel **lemované stébelné skvrnitosti pšenice (*Rhizoctonia cerealis*)**. Další velmi slabý výskyt byl zjištěn na Klatovsku (Předslav, 23.4.) a Domažlicku (Domažlice, 25.4.).

*Sledování a ochrana viz obecná krčková a kořenová hniloba (*Fusarium spp.*)*

Na Domažlicku (Domažlice, 25.4.) zaznamenán první velmi slabý výskyt choroby pat stébel **stéblolamu pšenice (*Oculimacula yallundae*)**. Další velmi slabý výskyt byl hlášen z Plzně – severu / města (Křimice, 26.4.).

*Sledování a ochrana viz obecná krčková a kořenová hniloba (*Fusarium spp.*)*

První dospělci **kohoutků (*Oulema spp.*)** zjištěni v okrese Klatovy (Soustov, 23.4.).

Pozorování se provádí pomocí 100 smyků v porostu (na 10 míst 10 smyků).

Přímá ochrana proti kohoutkům spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smykáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhlých více jak 50 % larev.

Larvy (drátovci) **kovaříků (*Elateridae*)** zjištěny na kořenech ozimé pšenice v okrese Klatovy (Soustov, 23.4.).

Chemická ochrana proti larvám kovaříků se uskutečňuje tam, kde při preventivním moření osiva nebylo použito mořidlo s insekticidní složkou.

Plošný silný výskyt poškození porostu **prasetem divokým (*Sus scrofa*)** byl zjištěn v okrese Klatovy (Švihov u Klatov, 23.4.).

JEČMEN OZIMÝ (RF 29 – 30, 9 a více odnoží viditelných až začátek sloupkování: hlavní odnož i vedlejší odnože se zřetelně napřimují a počínají se prodlužovat, klas vzdálen od odnožovacího uzlu min. 1 cm)

V okrese Rokycany (Bezděkov u Radnic, 24.4.) byl pozorován slabý výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)**.

Zjišťování výskytu **padlí ječmene** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu padlí ječmene (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě.

Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Obvykle od růstové fáze 30 BBCH. Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti celému komplexu listových chorob. Je třeba střídát skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogenu.

V okrese Plzeň - jih (Snopoušovy, 24.4.) byl pozorován střední výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**.

Zjišťování výskytu **sít'ovité skvrnitosti ječmene** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu (sít'ované hnědé skvrny na listech) na listové čepeli a pochvě.

Zahájení ošetření proti sít'ovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí u pozemků při 5% a vyšším napadení rostlin, od růstové fáze 30. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První velmi slabý výskyt choroby pat stébel **obecné krčkové a kořenové hniloby (*Fusarium spp.*)** zaznamenán na Domažlicku (Domažlice, 25.4.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Rostliny vybrané do vzorku se vyryjí i s kořeny.

Ochrana: vyhnout se zbytečně časnému setí ozimů. Podporou rozkladu posklizňových zbytků se omezuje zdroj infekce. Při aplikaci chemické ochrany je výhodnější použít kombinace fungicidů, které mají účinnost i na listové choroby. Aplikaci je nutno provést v růstové fázi 30 – 32 BBCH (tj. počátek sloupkování až fáze 2. kolénka) při napadení 15 – 25 % hlavních odnoží, nebo když více než 15 % rostlin vykazuje příznaky napadení pod 1. sloupnutou pochvou. Aplikací růstových regulátorů je možno redukovat ztráty, které by vznikly případným polehnutím.

Na Domažlicku (Domažlice, 25.4.) byl pozorován první velmi slabý výskyt choroby pat stébel **lemované stébelné skvrnitosti pšenice (*Rhizoctonia cerealis*)**.

*Sledování a ochrana viz obecná krčková a kořenová hniloba (*Fusarium spp.*)*

Na Domažlicku (Domažlice, 25.4.) zaznamenán první velmi slabý výskyt choroby pat stébel **stéblolamu pšenice (*Oculimacula yallundae*)**. Další slabý výskyt byl hlášen z Plzně – severu / města (Křimice, 26.4.).

*Sledování a ochrana viz obecná krčková a kořenová hniloba (*Fusarium spp.*)*

JEČMEN JARNÍ (RF 01 - 25, počátek bobtnání až pátá podnož viditelná)

V okrese Plzeň - sever (Výrov u Kralovic, 25.4.) byl pozorován první střední výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**.

Pozorování a ochrana viz ječmen ozimý.

Na Plzni – severu (Výrov u Kralovic, 25.4.) byl pozorován slabý výskyt choroby pat stébel **lemované stébelné skvrnitosti pšenice (*Rhizoctonia cerealis*)**.

*Sledování a ochrana viz obecná krčková a kořenová hniloba (*Fusarium spp.*) u ječmene ozimého.*

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 31 - 55, 1. internodium viditelné až na hlavním květenství se oddělily jednotlivé květy (zavřené))

Porosty řepky se z důvodu příznivého počasí velmi rychle vyvíjely.

Silný výskyt dospělců **krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*)** v Mörickeho miskách byl zaznamenán v okrese Plzeň – jih (Šťáhlavy, 26.4.). Slabé výskyty dospělců byly zaznamenány na více místech oblasti - např. na Karlovarsku (Sedlo u Toužimi, 22.4. a 25.4.), na Klatovsku (Svrčovec, 23.4.), na Plzni – jihu (Šťáhlavy, 23.4. a Horní Lukavice, 24.4.), na Plzni – severu (Vochoz, 23.4.), na Rokycansku (Němčovice, 24.4.) a na Tachovsku (Velký Rapotín, 26.4.). První slabý výskyt vajíček tohoto škůdce byl zjištěn v okrese Klatovy (Svrčovec, 23.4., Kokšín, 23.4. a Kamýk u Švihova, 23.4.) a poté rovněž ve slabé intenzitě v okrese Plzeň – jih (Horní Lukavice, 24.4.).

Slabý výskyt dospělců **krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*)** byl v Mörickeho miskách pozorován v okrese Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 22.4. a 25.4.), Klatovy (Svrčovec, 23.4.), Plzeň – sever (Vochoz, 23.4.), Rokycany (Němčovice, 24.4.), Tachov (Velký Rapotín, 26.4.) a Plzeň – jih (Šťáhlavy, 26.4. a Horní Lukavice, 24.4.). První slabý výskyt vajíček tohoto škůdce byl zjištěn v okrese Klatovy (Svrčovec, 23.4., Kokšín, 23.4. a Kamýk u Švihova, 23.4.) a Plzeň – jih (Horní Lukavice, 24.4.).

Zjišťování výskytu brouků v Mörickeho miskách se provádí 2 x týdně ve 2 miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu brouků. Mörickeho misky nebo žluté leповé desky se umístí na 2 protilehlé strany vybraného porostu, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou. Aby se snížilo povrchové napětí vody, kápne se do každé misky saponátový přípravek a při jarních mrazících se přidá lžice kuchyňské soli, aby voda nezamrzala. Množství brouků se kontroluje tak, že se obsah misky přelije přes husté síto a brouci se po usušení určí a spočítají.

Ošetření se provádí u pozemků, kde průměrný výskyt brouků krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*) přesáhl 3 ks na 1 misku a 1 den, u krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*) přesáhl 5 ks na 1 misku a 1 den.

Střední výskyt **blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*)** byl v květenstvích zachycen v okrese Klatovy (Svrčovec, 23.4. a Kokšín, 23.4.) a Plzeň – jih (Vodní Újezd, 25.4.). Slabý výskyt tohoto škůdce v květenstvích byl pozorován v okrese Plzeň – jih (Horní Lukavice, 24.4. a Šťáhlavy, 23.4. a 26.4.), Plzeň – sever (Vochoz, 23.4. a 26.4.), Rokycany (Němčovice, 24.4.), Domažlice (Klenčí pod Čerchovem, 22.4. a 25.4. a Chrástovice, 22.4. a 25.4.), Cheb (Úval, 26.4.) a Tachov (Velký Rapotín, 26.4.).

Hodnotí se vrcholová květenství 50 rostlin (na deseti místech vždy 5 sousedících rostlin) na obvodu porostu. Hodnocení letové aktivity a prvních náletů se provádí pomocí alespoň jedné žluté misky na porost (asi od konce února nebo počátku března), která je umístěna asi 5 m od okraje pole.

Cílená chemická ochrana by měla plynule navázat na jarní ošetření v období prvního výskytu zelených poupat. Často stačí ošetření pouze okrajů porostu. Práh škodlivost v růstové fázi, kdy jsou poupata uzavřená, jsou 1 až 2 brouci na rostlinu.

PASTVINY, LOUKY, TTP

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl pozorován v okrese Plzeň - jih (Kurojedy, 25.4.).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na

základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem $4 \times 250 \text{ m}^2 = 1000 \text{ m}^2$) a vynásobením 10 krát.

Chemické ošetření porostu se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 až 200 užívaných nor na 1 ha.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 10 – 55, zelené špičky listů vyrostlé asi 10 mm nad šupiny, oddělování prvních listů (stadium myší ouško) až viditelné květní pupeny, ještě uzavřené)

První slabý výskyt larev **mery jabloňové (*Psylla mali*)** pozorován na Tachovsku (Velké Dvorce, 26.4.).

Výskyt se sleduje v období vegetačního klidu až rašení na 20 dvouletých větvích (vajíčka) nebo alespoň před ošetřením (přítomnost larev).

Jabloně se ošetřují při výskytu 50 a více vajíček na 1 m délky větvek nebo při výskytu 100 a více larev ve 100 květních nebo listových růžicích.

První slabý výskyt dospělců **květopase jabloňového (*Anthonomus pomorum*)** zjištěn na Tachovsku (Velké Dvorce, 26.4.).

Pozorování výskytu dospělců se provádí 2 krát v týdenním intervalu v období zeleného pupene až myšího ouška, RF 54 – 56 BBCH, a to pomocí 30 sklepů z 30 plodných dvouletých větví. Práh škodlivosti je 1,5 až 3 brouci v průměru na jednou sklepnutí.

Ochrana: Jabloně se ošetřují v době úživného žíru brouků, od začínající fenofáze myšího ouška, jakmile se vyskytne jeden den s teplotou ve 14 hodin přesahující 17 °C. Za chladného jara nebo při malé násadě plodů se doporučuje ošetření za 14 dní opakovat. Protože květopas jabloňový klade jen do nerozvitých pupenů, ošetření v době květu je již neúčelné.

Peckoviny

SLIVŮŇ (RF 3, konec zaoblování pupenů, šupiny pupenů světle zbarvené s některými částmi hustě pokrytými chlupy)

Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl pozorován v okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 23.4.).

Kontroluje se počet užívaných nor ve 4 průchodech (transektech) o šířce 2,5 m a délce 100 m ($4 \text{ průchody} \times 2,5 \text{ m šířka} \times 100 \text{ m délka} = \text{celkem } 4 \text{ průchody} \times 250 \text{ m}^2 = \text{celkem } 1000 \text{ m}^2$).

Chemické ošetření porostu se doporučuje, pokud se zjistí více než 50 - 200 užívaných nor na 1 ha.

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Zuzana Pšererová